Tečaj XV. **NOVICE** List 16.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 25. februarija 1857.

Dobri sveti kmetovavcem.

Njiva je tvoja locajna ali krušnica, — je tvoja dolžnica, ki te ima oskerbovati z živežem, obleko in dnarjem. Stori ji tedaj kar moreš, da jo ohraniš pri moči in zdravo.

Mokra njiva je bolna njiva. Nič ti ne bo rodila. Saj tudi vodeničen človek nič ne more. Ozdravil jo bodeš, ako ji vzameš vlage kar največ moreš.

V močirni zemlji ne raste nič prida. Ker je zrak ne more prešiniti, se skisa; kisla zemlja pa rodí le bičje in ločje, mah in terstje.

Mokra zemlja je merzla. Skozi zamóke ne moreta ne sonce ne zrak, da bi jo razgrela. Vsa gorkota, ki bi imela v zemljo priti, razgreva le vlago, da se spari in spuhtí. Zemlje ne doletí noben prid.

Mokra zemlja pa je tudi lena. Gnoj se v nji ne sperstení do dobrega in leží le kot prazno bilje po nji; saj ne more sonce in zrak do njega; kjer pa sta zrak in sonce brez moči, tam ni živeža nič za rastline. Gnoj je zaveržen.

Mokra zemlja je pa čez vse to še tudi težka, in se ne dá obdelovati kakor je treba.

Ne daj si pokoja, dokler ni njiva tvoja saj za čevelj globoko izorana, to je, dokler nimaš za čevelj debelo rahle zemlje. Le taka njiva ti bo obilo povračala gnoj, ki si ga ji dal, in pridelki ti bojo poplačevali tvoj trud.

Globoka zemlja se napiva več vode kot plitva, in vendar ji to ne škoduje. Po globoki zemlji se voda lepo razteče na vse kraje; na plitvi lahko zastaja in dela zamóke.

V globoki zemlji zamore žito in vsak drug sadež gostejše biti, ker more koreninice naravnost doli v zemljo zasajati. Na plitvi zemlje so korenine prisiljene na desno in levo se razširjati, in tako je ena drugi na poti in več jih gré tako podzlo.

Oplevaj pridno svoje polje!

Ne pozabi nikoli, da je plevél močneji kakor to kar seješ ali sadiš na njivo, in da ti setev zatare, ako ti njega ne zatareš. Kakor varuješ svojo živino, da je ne kolje divja zver ali nadležje merčes, tako tudi setev vari plevela. Ne dovoli mu, da bi on pojedino imel v tem, kar si pridelkom namenil, in bi njivi izpival najboljo krí. Spomni se Faraonovih sanj, da je 7 medlih krav požerlo 7 tolstih in 7 praznih klasov 7 polnih, in vendar se jim ni nič poznalo, pa lakota je segla po deželi.

Klaje séj kolikor največ moreš, živine pa imaj le toliko, kolikor je dobro rediti moreš.

Iz klaje pride gnoj, iz gnoja pa spet klaja, žito in mnogoter drug sad; iz žita in druzih pridelkov pa se skupi dnar, za dnar se kupi živina in karkoli — saj veš, da dnar svet gospodari.

Pomnožuj gnoj; ravnaj ž njim prav in pametno; to je, rabi ga ob pravem času in za pravi sad.

Ne pozabi nikoli, da gospodar, kteri gnoja pridno ne nabira in ž njim nemarno ravná, je podoben rudarju, kteri zametuje bogato rudo zato, ker se ne sveti ko čisto srebro. Pomisli, da 100 centov gnoja se ti skerči na 40, ako ga pustiš nečimerno ležati, da ga sonce prepeka in mu izpiva moč, ali pa ga dež spira in mu odceja naj bolji sok.

Imaj za kmetovanje tako orodje, s kterim svoje dela opraviš najpopolniše. Naj bode prosto v napravi; terpežno za delo; kar je moč lahko za te in za živino, in ne predrago.

Ne bahaj se s tem, da imaš veliko polja. Ne ta, kteri na velikem polji veliko pridela, je mojster, ampak ta, kteri na ravno tistem polji prideluje sedaj dvakrat ali trikrat več memo tega, kar se je pridelovalo poprej. Kdor le potem hrepení, da more reči: „to je vse moje, to tudi in uno tudi“, tak gré dostikrat v pridelkih rakovo pot. Kdor ima manj, pa to dobro obdeluje, tak najde več v globokosti zemlje kakor uni na planem. Landw. Anz. f. Kurh.

Keušev reznik ali vinjak (Kremser Rebmesserscheere

se dobiva spet v Ljubljani v kancelíi kmetijske družbe (v Šalendrovih ulicah) po 1 gold. 20 kr. Pred nekimi leti je prejela kmetijska družba več teh Keuševih škarij iz Kremsa, in poskusili so jih v Vipavi in na Dolenskem ter jih močno pohvalili. Da je ta reznik res dober, se očitno vidi iz tega, da se jih je že veliko spečalo tudi pri nas in da iz Vipave so jih spet veliko naročili. Pri tej priliki jih je dala kmetijska družba več priti, da more postreči še drugim, ki si jih omisliti želijo.

Povemo v pohvalo tega reznika le to, da se ž njim kaj čisto in lepo terta obrezuje in brez velikega truda dela; vajen vincar s Keuševimi škarjami v enem dnevu toliko lahko obreže kakor z navadnim nožem v dveh. Noben vinorejec, da je le enkrat poskusil Keuševe škarje, ni nikoli več druzega noža v roke vzel.

Te škarje so pa tudi prav pripravne za obrezovanje drevja in germovja kakor tudi za porezovanje murbinega perja za izrejo žilnih červičev, toda le takega drevja, ki je tako visoko, da se more z roko doseči.

Če se perésa teh škarij v delu pokvarijo, si jih vsak sam lahko popravi, ako si novih takih perés omisli, ktere se po krajcerji dobivajo pri Jož. König-u na Dunaji (Nürnbergerwaarenhandlung, Singerstrasse Nro. 885), kjer ima gosp. Keuš veliko zalogo omenjenih škarij.

Dobrovoljen svèt bukvovezom.

Res, da vživamo prebivavci po deželi (na kmetih) čisteji zrak, kakor pa Vi mestnjani, in marsikdo nas zato še zavida, pa po krivici, ker zato imate pa Vi mestnjani marsiktere zložnosti in ugodnosti, ki jih mi deželani pogrešamo in to večkrat prav občutljivo. Postavimo: če si hočemo omisliti novo suknjo, moramo iti v mesto več ur hodá, potrositi mnogo krajcarjev na poti v mesto, da si izberemo sukno, kakoršnje je nam všeč. Če pa tega nočemo ali ne moremo zavoljo daljave, ali zato, ker velikrat tudi ne utegnemo, ali pa bojé se, da bi ne bila sukna predraga, moramo pa nadlegovati kakega prijatla v mestu, ali pa narav-

nost pisati krojaču; potem moramo pa tudi večidel molčati, ako nam ni po volji pri suknji kaka reč, ali pa še vsa suknja ne.

Kar sem Vam tukaj le v izgled povedal od suknje, to veljá od vseh drugih potrebšin, ki nam jih izdelujejo taki rokodelci, ki le po večjih mestih prebivajo in imajo ondi svoje delavnice, zlasti pa še od bukvovezarije, ker drugih rokodelcov se še dobí po kmetih semtertje, ki nam za silo kaj skerpajo, skujejo ali obskobljajo, bukvovezci pa stanujejo le po mestih; na deželi so skorej redki kakor bela vrana, in vendar bi jih zeló zeló potrebovali. Leto je okoli. Bukvarnica se je pomnožila z „Novicami“, z „Danico“, s „Slovenskim prijatlom, z njih dokladami, s časopisi drugih jezikov, in z mnogimi bukvami, ki nam jih bukvarji pošiljajo večidel le sošite ali pa velikrat še sošite niso, ampak samo na videz polepljene nekoliko po herbtu. Bog ne daj, ako bi veter prišel do njih, raznesel bi jih na vse štiri kraje sveta! Po farovžih imajo cele kupe deržavnih in deželnih zakonikov, ki bi imeli vsi po škofijskem povelji vezani biti. Pa tudi ljudjé, ki čedalje rajše beró, so že ogulili molitne in druge bukve, in bi jim radi obleko prenovili, ako bi predeleč ne bilo v mesto. Glejte, koliko dela! Ali bi ne bilo torej dobro in prav, ako bi kak mojster od časa do časa pošiljal svojega zvestega pomagavca po deželi, zdaj sèm zdaj tjè, ki bi nam vezal bukve, kterih mi, na priliko, ne moremo v Ljubljano pošiljati. Da bi pa mu orodje težav ne delalo, naj bi jemal le najpotrebniše seboj. Zaslužka bi bilo gotovo dovolj, ker vsak ima rajše lepo vezane kakor pa razcapane bukve v svojem bukvišu.

Da je pa moj nasvèt tudi izpeljiv, učí skušnja, ker pred več leti je hodil po Gorenskem nek mož, ki je na herbtu nosil vse vezarsko orodje in je vendar vezal bukve prav lično. Prevdarite torej moj nasvet in skusite; vidili boste, da se ne boste kesali! *) Likar.

Dežele avstrijanskega cesarstva,

njih velikost, stanovavci in marsikaj druzega.

(Dalje.)

3. Število duš v posameznih deželah.

	Možkih.	Ženskih.	Skupaj.	Na eno štirjaško miljo spada prebivavcov:
V Avstrii pod Anižo	750092	787955	1538047	4465
V Avstrii nad Anižo	338041	368275	706316	3388
V Solnograškem . .	70032	75975	146007	1172
Na Štajarskem . . .	487124	518820	1005944	2578
Na Koroškem . . .	150579	168645	319224	1771
Na Krajnskem . . .	219756	244200	463956	2673
Na Teržašk. in Gorišk.	270548	272369	542917	3911
V Tirolih in Vorarlb.	422439	435764	858203	1716
Na Českem	2058645	2327249	4385894	4858
Na Marskem . . .	845734	954104	1799838	4659
Na Šlezkem	202991	235595	438586	4903
V Galicii in Krakovi	2198477	2357000	4555477	3348
V Bukovini	188873	191953	380826	2100
V Dalmacii	195871	197844	393715	1771
V Lombardii	1383874	1360244	2744118	7316
Na Benečanskem . .	1134377	1145622	2279998	5494
Na Ogerskem . . .	3889269	3974993	7864262	2518
V Vojvodini in Tem. B.	716580	709641	1426221	2737
Na Horvašk. in Slav.	434449	434007	868456	2729
Na Erdeljskem . . .	1028577	1045160	2073737	1966
Na vojaški Granici . .	450739	508138	958877	1645

Po tem takem je bilo brez vojakov leta 1851 v vsem cesarstvu 35 mil. 750620 stanovavcov in sicer možkih 17 mil. 437067, ženskih 18 mil. 313553. Ako se došteje še 648000 vojakov, je znašalo skupno število 36 mil. 398620.

Več ko 50 let ni bilo števila, ki bi bilo obsegalo celo cesarstvo. To leto so se stanovavci na Ogerskem, serbski Vojvodini in temeškem Banatu, na Erdeljskem, Horvaškem in Slavonskem soštevali po enaki poti kakor v drugih avstr. deželah.

*) Res dobra misel, zlasti ko bi se vsako leto enmalo pred vedilo, okoli kterega časa pride potujoči bukvovez. Vred.

Prizor iz gledišča sveta.

Nočna luč. (Dalje in konec)

Povernimo se zopet k pervemu prizoru nazaj. Vasili je budil poleg ognja, kterega si je bil vnovič zapalil, dolgo dolgo čez polnoči. Sklenil je bil jutri Katarinico obljubiti Nikolaju v zakon, in vsled tega je odločil v svoji škrinjici mošnjo cekinov za doto. Mislil je pa tudi, da odslej bo celemu svetu jezik zavezan zastran njegovega pomočnega uganjanja, ker bo namreč sam ostal in potem nikogar k sebi pustil. — Še le proti jutru posili tudi njegove očí zaspanec, — al kmali prebudí strahovit tresk očeta in hčer, ktera vsa plašna skočii z svoje sobice k očetu.

Milo kričanje se razlega od zaliva.

„Zopet se je barka razbila“ — pravita oba, al z različnim glasom. — „Moram vendar pogledati, kaj je“ — reče Vasili, ogerne razcapani plajšč, klobuk na očí namakne, in primši v roke železno bavto — zapustí kočuro.

Bilo je okoli treh zjutrej.

Noč je bila še vedno tamna, pa vendar ne tako kakor poprej, al vihar je divjal še grozovitnejše od sinoč; černe pečine obrežja, na ktere so grozovitno udarjali peneči valovi, razsvetljevani od neprestano švigajočega bliska, so dajale strašen pogled.

Na najnevarnišem kamnitem grebenu podgorja je slonela velika barka. Kolikor se je moglo spoznati, je bila že razbita, in krič mornarjev je bil znamenje, da kličejo v smertni nevarnosti na pomoč.

Ojstro nategne zdaj Vasili ušesa, in v glasovih mornarjev spozna turške glase. Divjega posmeha skoči k svoji svetilnici — vpihne luč — in čaka kaj bo, v tamini.

Za kake pol ure zasliši se sopet serce presunljiv krič, ki je naznajal, da barka je omagala v boji z divjimi valovi ter razpadla na kosce in žugala potopiti se. Strašna tihota nastane. Le kakšnikrat prinese veter klic s smertjo rinajočih nesrečnikov, ki so se napenjaje zadnje močí borili s serditimi valovi, dokler poslednjič malo za malem vse žalostno ne omolkne. Merzel veter zažvižga utonjenim strašno mertvaško pesem!

* * *

Solnce je ravno obsijalo s pervimi žarki skalnati otok, ko stopi Vasili iz svoje kočure, in se podá doli k obrežju morja. Med mnogimi stvarmí, ktere je morje na suho verglo, ugleda tudi mertvo truplo, ležeče na pesku kraj morja.

Poln maševavstva skoči k mertvemu truplu, in zgrabivši ga za lase, vzdigne glavo, — al nehoté ostermí, ko vidi mertvaško lice okoli dvajset let starega mladenča.

„Nesrečni mladeneč!“ — reče starec — tvoje starosti mogel bi zdaj tudi moj Ivan biti!“ — In namesto da bi ga bila misel ta utolažila, ga še le huje razkači, toraj telebi s svojo železno bavto merliča, in z zobmí škripaje odide. Komaj storí nekoliko stopinj, sliši merliča globoko zdihniti, in ko se oberne, ga vidi, da se giblje.

„Ni še mertev“ — zavpije starec. — „Katarinica! Katarinica! urno doli pridi!“ Neko neizrekljivo čutilo je bilo navdalo serce starca in s prihitijočo Katarinico odnese mladenča v kočuro. „Mili Bog, bodi zahvaljen!“ — zdihne s solznim očesom Katarinica proti nebu — „zdaj vendar vidim, da moj oče ne iščejo smerti bližnjega, — koj danes bom môgla Nikolaju za resnično povedati, da luč naša ni to, kar ljudje mislijo“. —

Mladeneč nekoliko časa poleg ogojiščal ežeč se zopet zavé.

Vasili in Katarinica, viditi njegovo mokro obleko, začneta skerbljivo iskati po kočuri, kje bi kaj dobila, da bi se mladeneč preoblekel. Kmali nekaj najdeta. Ko ga pa slačita, zapazi starec, kako strašno si je mladeneč desno stran persi na ojstri pečini razmesaril. Pervi pot v svojem življenji občuti Vasili, da tudi maševanje rodi grenke čutila.

Ko mladeneč začuti, da ga vkljub vse postrežbe telesne močí čedalje bolj zapušajo, reče: „Zastonj, premila! je vaji trud — življenja mi oteti ne moreta; al Bog vama bo platil, ker sta me saj toliko zbrihtala, da vama morem svojo poslednjo voljo naznaniti“.

Vasili in Katarinica pristopita bliže.

„Jez nisem Turek“ — spregovorí s tihim glasom umirajoči mladeneč — „akoravno je moja obleka turška in je bila turška barka, na kteri sem grozno veliko hudega prestal. Moja domovina je Dalmacija“.

„Kje si domá, povej!“ — vpraša Vasili.

„Tega povedati, predragi, vam ne morem“ — odgovorí mladeneč — „le toliko se vém spomniti, da sem se pogostoma na obrežji morja igral. Tako mlad sem domovino zapustil, da celó imena rojstnega kraja si v spominu ohranil nisem. Po turških roparjih ugrabljen sem bil, od njih izrejen, in sem odrastel na morji. Ker mi roparsko življenje nikakor ni bilo po volji, sem enkrat iz barke pobegnil, in udinjal se na turški tergovski barki. Obhodil sem mnogo sveta in prislužil si precej premoženja, ktero boste v moji obleki zašito našli. Želel sem ravno zdaj poiskati in izprašati svojega ljubega očeta v Dalmacii, ako so še pri življenji — morebiti bi jih bil tudi najdel, ako bi mene bila ta nesreča zadela. Vém, da so moj ljubi oče že stari in slabotni; veselil sem se, da jim bom mogel poslednje dní njih življenja nekoliko olajšati, — al človek obrača, Bog pa oberne; češčena naj bo Njegova volja!

„Ali veš, kako je bilo imé tvojemu očetu?“ — vpraša Vasili, kterega so pričele strahovite misli navdajati.

„Tudi imena očetovega ne vém“ — zaverne mladeneč — „ker sem bil, kakor sem vam že povedal, mlad iz doma odpeljan“.

„Ob kteri priložnosti?“ — vpraša starec.

„Kolikor se vém spomniti, je strašno gorelo pri nas“— odgovorí mladeneč — „to mi je v spominu ostalo“.

„Ko je gorelo pri nas?“ — zakličeta oče in hči enoglasno. Vasilija pa prevzame strah, da se trese kot šiba.

„To je vse“ — nadaljuje umerjajoči mladeneč — „to je vse, kar vama povedati vém . . . glejte! in tudi še ta le mali križec imam, kterega sem v mladosti enkrat od svojega očeta v dar prejel . . .

„Joj!“ — zaveka starec — „to je križec, kterega sem jez nekdaj svojemu Ivanu daroval —“.

„Ivanu?“ — pregovorí mladeneč s čedalje slabejim glasom — „da, da, Ivan . . . tako so tudi mene nekdaj imenovali domá“.

„Naš Ivan! naš Ivan!“ — zakričita zdaj Vasili in Katarinica enoglasno in se verženta na umirajočega.

„Joj meni! sinček moj!“

„Joj meni! bratec moj!“ — se sliši zaporedoma iz ust očeta in hčere“. —

„Bog — Bog — ste li Vi moj ljubi oče? — si li ti moja mila sestrica?“ — reče zadnje zdihe pojemljoči mladeneč.

„Da, nesrečno dete moje“ — zatuli Vasili ter si puli od žalosti sive lase iz glave — jez sem tvoj oče, kterega boš preklinjal, ker jez — sem te ubil! —

* * *

Poslednji žarki zahajočega poletnega solnca so žalostno obsevali križa dveh grobov, na kterih sta klečala mlad mož in žena, z povzdignjenimi rokami in solznimi očmí moleča k Bogu za dušni mir svojih pokojnikov.

V grobu sta počivala Vasili in Ivan — nad grobom sta jokala Nikolaj in Katarinica.

J. Levicnik.

Novičar iz raznih krajev.

Vsled cesarskega sklepa od 9. t. m. je prišla nova, za vse dežele cesarstva veljavna postava zavolj popotnih listov (pôsov) na dan, po kteri bo ljudem, kteri potujejo po cesarstvu semtertje, potovanje zeló polajšano. Če je dosihmal kdo v drugo deželo potoval, postavimo, iz Krajnskega na Štajarsko, Horvaško, na Dunaj, v Prag in kamor koli po železnici peš ali kako drugač, je mogel zdaj tù zdaj tam popotni list kazati, podpisati dajati, ali če je v kako mesto prišel, kjer je kake dní ostal, je mogel c. k. policii izročiti svoj popotni list. Vsega tega domačim po tej novi postavi v prihodnje ne bo več treba, dokler popotovaje v deželah našega cesarstva ostanejo. Le kadar prestopijo domačo mejo, takrat je pregleda in podpisa popotnega lista treba. Mi domači, če potujemo po deželah našega cesarstva, ne bomo potrebovali za navadno nobenega potnega lista več, ampak le izkázníce (Legitimationskarte), ktero nam bo na kmetih c. k. kantonska gosposka, v mestih pa c. k. policija za eno leto dala, na kteri bo zapisano ime popotnika, njegov stan, njegovo stanovanje in njegova starost, in za ktero ne bo razun štempeljna nič plačati. S to izkaznico bo hodil domač človek po vseh deželah našega cesarstva kjer koli bo hotel brez pregledovanja in brez podpisovanja. Le če popotnik hoče kje ostati, se mora v mestih, kjer je c. k. policija, pri nji oglasiti, v krajih pa, kjer policije ni, pri županu tistega kraja ali kantonski gosposki oglasiti, da se za-nj vé. Zatega voljo se bojo napravile bukve, v ktere se bojo zapisovali ptujci in ktere bojo v vseh takih krajih, kjer več ljudí potuje, tudi v gostivnicah (oštarijah). Za ptujca veljá v vsakem kraji, vsak, kdor ni iz tiste soseske ali da saj tam za navadno ne stanuje. Te nove postave, po kterih ljudém ni treba več popotnega lista (posa), pa ne zadevajo še zmiraj veljavnih predpisov, po kterih morajo popotni pomagači (kseli) popotne bukvice, pohišni kramarji (hausirarji) pohiševanske liste imeti, pa tudi ne takih, ki so še podverženi vojaški službi, začasno odpuščeni iz vojaštva itd. Če pa se kak domač človek podá v unanje dežele čez mejo našega cesarstva, mora imeti po predpisu napravljeni popotni list. — Gospoda ministra grof Buol-Schauenstein in baron Bruk sta že Milan zapustila; odhod Nju Veličanstev iz Milana je še zmiraj na 5. marca določen. — Sliši se, da v kratkem bi utegnilo več novih postav sedaj na oklic priti, in med temi najpoprej postava zastran deželnega namestovavstva in pa nova občinska (srenjska) postava. Oklic nove postave za obertnike in rokodelce pa je ministerstvo zavolj mnogih protígovorov odložilo in jo hoče še le nek v 5 letih spet v pretres vzeti. — Vredbe turških zadev grejo že zeló h koncu; Rusi so Bolgrad zapustili, in za odškodnino besarabiško mesto Komrat v last dobili; Omer Bey je v imenu turške vlade Sulino posedel; le Moldava in Valahija niste še v redu. — Minister Palmerston je deržavnemu zboru odgovoril, da angležka vlada nič ne vé od perziško-rusovske zveze. — Vlada sv. Očeta papeža krepko na noge stopa tako imenovanim „zamaknjenim“. 8. dan t. m. je bil razglas general-komisarija sv. rimske inkvizicije po vseh ulicah v Rimu nabit, po kterem je neko 23 let staro dekle Katarina Fanelli iz Seze, h kteri je več let iz vseh krajev Laškega mnogo ljudstva kakor k svetnici romalo, ker jim je prerokovala, krí potila in več drugega uganjala, po gotovih pozvedah za goljufico in malopridno žensko spoznana in od sv. uradnije na 12 let v ječo obsojena. — Nekemu kmetu v Levi je bilo za 430 fl. bankovcov vkradenih, ki jih je imel skrite pod streho. Babjoverec, namesto da bi bil šel gosposki tatvino oznanit, gré v mesto, ter si kupi biser ali grolo (Perle) za 5 fl., polič prosá, funt prediva in pa novo čertalo. Biser in proso zavije v predivo in vse skupaj sožgè na čertalu, ker po neki vraži tat potem oslepí in mu obraz ko čeber oteče. 4 mesce že iše neumnež tatú — pa še ni zapazil slepca z zabuhlim obrazom in ga tudi nikoli ne bo.

Bég pred plohom. Pravlica slovenskega naroda.

Medlena ko se probudi
V predpustni zadnji noči,
Se ihti zlo ino serdi,
Pa britke solze toči.
Da spet ostala je za ploh.
Jo grozno žali, oh! prejoh!
Kaj revi je storiti?
Kam jutri se prikriti?

Ker pust in pepelnica se
V ločitvi sta sprijela,
Je zginilo veselje vse,
Pa žalost se začela.
Omolknil je norčavi hrum,
Veseli glas pišal in strun,
Tihotno ko mertvišče
Je sleherno plesišče.

Samotne tù pa tam berlé
Še lučice ponočne,
Pa tudi te že zlo medlé,
Brez olja so slabotne.
Kdor koli zdrav je, spí ko snop,
Le sitnih razsajavcov trop
V kotu kerčme dremlje,
Od pusta slovo jemlje.

Nevesta gerli ženina
Kot krotka golobica,
Katera pa ni sklenjena,
Zdihuje kot samica.
Medlena tudi sama spí,
Žalósti dokaj preterpí —
Kdo vé, kje v sanjah hodi,
Le od poroke blodi!

Nje mati je vse slišala,
Jo skerbno poprašvala:
Medlena, kaj si vidila,
Da v sanjah si jokala?
„Vi skopa mati, vi ste vzrok,
Da jez edini vaš otrok
Medlim neomožena,
Od sveta zapuščena“.

„Ste vedno rekli: je še čas,
Zakona boš še sita!
Da poslušala jez sem vas,
Mi vedno vest očita.
Le vi ste zapeljali me,
Verstnice moje so žené,
Jez pa sem obsedela,
Ko zemlja ostarela“.

„„Nikar dolžiti me, o hči,
Jez nisem kriva tega.
Kdo vé, kje ženin tvoj tičí?
Kje išče te in bega?
Če ga Herodež je, tiran,
Na pametve umoril dan
Z nedolžnimi otroci,
Zastonj so solz potoci““.

„„Sej tudi meni to leží
Pri sercu, moja hčerka,
Ko môra misel me teži,
Da nikdo ne poterka;
Pustive vendar času čas,
Kar ti imela boš od nas,
Lahko ga boš dobila,
Saj ni še taka sila!““

„To bil je že pregovor vaš
Vse moje mlade leta,
Ko učili ste me „Očenaš“
Priprostega dekleta:
Da lepa si ti, sama véš,
Prevzeti pa se mi ne smeš!
Katera se prevzame,
Ni deleč več od jame“.

„Želela zdaj bi jame si,
Želela bi umreti,
Za mé nikjer več sreče ni,
Čemu terpim na sveti?
Zastonj zastonj šla zdihovat
Na stermi Kom sem osemkrat,
Zastonj sem se solzila,
Kamnitne tla močila“.

„„Dobrotni Bog vse prav stori,
Prederznost je mermranje.
Morda pa da te on zori
Za boljše blagostanje.
Oj! moli, moli, ljuba hči!
Ne šali se iz te noči,
Bog daj ti mirno spanje,
In rajskosladke sanje““.

„Kdo vprašal bo po meni kdaj?
Za mé ni več tolažbe!
Moj zlati čas je preč! je v kraj!
Kar pravite, so dražbe.
Kdo skrajša mi število let,
Kdo da mladost mi mojo spet,
Namesti las srebernih
Ne vcepi več mi černih!“

„Zakaj ste se bahali krog
Kaj mislite mi dati!
Saj bel'ga vinarja vam 'z rok
Mogoče ni skavljati.
Gorjé! kjer starši zberajo,
Na serca nič ne gledajo,
Po šembrani razvadi
Le kup na kup bi radi“!

„Le mati! stiskajte mošnje,
Kjer stovi so našteti!
Vlegajte se čez noč na nje,
Bi utegnil jih kdo spleti.
Vse platno, cvilih naj strohní!
Zakaj sem predla svoje dní,
Se z balo ukvarjala,
Ker sama bom ostala!“

„Jud pervi, ki me vprašal bo
Po portah in zlatnini,
Ponese perstane sabo,
Čemu so mi spomini,
Kateri le me žalijo,
Pretekle čase znanijo,
Ko bila sem štimana,
Najgorša imen'vana!“

„„Oj ljuba moja hči zaspí,
Da Bog te ne kaznuje!
Napuha duh tebé slepí,
On nikdar ne praznuje.
Tri dni predolgo nam ležé
Pražnjene štrene v lugu že;
Zaspi, da zgodaj vstale,
Do dne jih bove oprale!““

„„Potem se greve pepeljvat
Da spomneve se smerti,
Da bove tudi prah enkrat,
Ležale v mirnem verti.
Začel se je svet' postni čas,
K molitvi vabi cerkev nas,
In grehe obžal'vati
Bogu se izroč'vati““.

„Da se dovelj jez pokorim
Bogu samó je znano.
Britkosti tolikanj terpim,
Oj! kaj bo, kaj bo z mano?
Oh! kaj pepel, ta prazni prah —
Sej smerti mene nič ni strah;
Naj pride žena bela,
Ne bom ne ostermela!“

„„Kdo vé, doklej ti še živiš,
Kdaj ura tvoja bije?
Se mar pekla nič ne bojiš?
Pomoči pros' Marije!
Nesrečna si, kar Bog ne daj!
Če on bi te poklical zdaj
Iz časnega življenja
Od tega govorjenja!““

Medlena zdaj iz posteljce,
Poskoči, se napravi,
Natakne hitro čeveljce,
Pa gre prot bistri Savi,
Ker ploh vlačiti jo je sram
Sosebno pepelnični dan,
Zato bi rada štrene
Oluskala pražnjene.

Ko pride tje na Save prod,
Pa ploha ni dobiti.
Po verbji išče ga povsod,
Al, ni ga zaslediti.
Na to po hišah semtertje
Dekleta popraš'vala je,
Če ni si ktera bila
Nje ploha sposodila?

Pa vse zastonj dekle budí,
Zdaj v postljo zopet zleze,
Se zlo repenči in hudí,
Da trese se od jeze.
In spet čez mater se razpne,
Prepir na novo tak začne,
Da ni ga razodeti,
Le nekaj ga čem peti.

„Sej vi ste kakor mačoha,
Ne mati moje sreče!
Omož'li me b'li že lohka,
Pa ni vam nič ležeče —
Sej vam nobeden ni bil všeč,
Ne dost' bogat ne dost' sloveč,
No! zdaj ga izberite,
Iz tal ga izkopljite!“

„Če tudi je povodni mož,
Ne bom se ga branila!
Le pride naj, nocojšno noč
Jo ž njim bom potegnila“.
Glej! komaj to izgovorí,
Pri vratih nekdo zarenčí:
Odpri, odpri Medlenca!
In močno zarobénca.

Medlena sliši ta ropot
In tudi govorjenje;
Ko trenil bi, kar smukne spod—
Pa duri berž odklene.
Pred pragom glej! je mož širok,
Zelen, ljuskinast vès od nog
Do temena verh glave —
Prišel od reke Save.

To viditi je skoraj znak
Od groze se zvernila;
Al hipno prime jo možak
Ter prav ji: „Premila!
Zakaj se mene mar bojiš?
Glej, jez sem ta, ki ga želiš!
Da hočeš biti moja,
Je tvoja prosta volja!“

„Midva greva odtod nocoj,
Ni časa se muditi.
Pod Beligradom dom je moj,
Do treh čem doli biti.
Odtod je dobrih dve sto milj,
Pomisli kje je naji cilj!
Ne pusti se prositi,
S tem zlati čas tratiti“.

„Odšla boš plohu vekomaj,
Ti moja boš nevesta.
Le hitro mi roko podaj,
Medlena moja zvesta!
Ne misli, da jez truden sim,
Domů s taboj le kopernim,
Vsi svatje so že zbrani
V nališpani dvorani“.

Obup in up dekle navdá
Ni j' moč besed'ce reči.
Al zdaj gorjé! se mu podá,
Ter sklene plohu vteči.
Ko trenil sta pri Savi b'la,
Od kraja jo odrinila,
Medleni odletela
Je skoraj peča bela.

Deset brodarjev urnih rok
Je vesla poprijelo.
Da zemlja, drevje, hrib in log
V kolo se je vertelo,
In lopti! lopti! plosk na plosk!
Veslarji ploskajo plosk! plosk!
Da voda razprašena
Se iskri kot ognjena.

Dervita kak jo skoz peči,
Mostove in krivíne!
Spet zdajci vse čez slap zderči,
V nezmerne globočine:
„Te nič ne straši somov boj?“
„„Saj sem pri tebi, dragi moj!
Ukaži berž broditi,
Ker sever jel je briti!““

Na desnem, levem bregu, glej!
Verstijo se pošasti;
Leteče sence iverej
Naraščajo ko hrasti.
In lopti! lopti! plosk na plosk!
Valovi ploskajo plosk! plosk!
Da voda razprašena
Se iskri kot ognjena.

„Zakaj si tol'kanj žalostna?
In treseš se, predraga?
Gotovo bodeš radostna,
Ko prideva do praga.
Medlena glej nebeški strop,
V serkalu vode zvezdic trop!
„„Da! vidim jih migljati,
Pa tudi se skrivati““.

„Le hitro! hitro! mah na mah!
Brodnarji mi veslajte
Da voda bo sopar in prah,
Mi krepko pritiskajte!“
In hitro! hitro! plosk na plosk!
So pljankali valovi,
Da daleč, daleč navkrog
So mokrí b'li bregovi.

„Medlena slišiš Donovo
Veršati in grometi?
Od bistre Save boš slovo
Za vselej mogla vzeti.
Ha! kmali prideva v Zemun,
Od daleč slišim mlinov hrum,
Brodarji le veslajte!
Da bliska se, vdarjajte!“

„Prem dan zvoni, bo konc in kraj
Poroke, gostovanja.
Se nič ne čudiš temu — kaj?
Al zdi se tebi sanja?
„„Oh! v sercu m' je tako hudo!
Svitati vidim že nebo,
Danica, zvezda mila,
Bo zdajci zatonila““.

„Medlena vidiš žrelo mar?
Kak herka in požira?
Kako se suče v kolobar,
Kako se voda vdira?
Tù pot začenja se v moj grad,
Te ne grozi le-ta propad?
„„Oj! reci berž veslati,
In memo se pognati““.

„Tù ljuba! je končana pot —
Oprite se brodarji!
Sabo vas vabim jez na god,
Če serčni ste plavarji.
Alo! alo! kar skok na skok
Za nama v brezden preglobok,
V povodno domovino,
Demantovo grajšino!“

Medlene sliš' se jok in stok,
Se hoče mu spuliti;
Pa vse zastonj je jok in stok,
Ne more se sprositi.
„Ne brani se, ti moja boš!“
To reče ji povodni mož,
Ž njo u vertanjo šine,
In v brezdnu vode zgine.

Tako odšla na vekomaj
Medlena je pred plohom.
Ni sluha več od nje dozdaj.
Le tam nad strašnim skokom
Še vedno voda se vertí,
Iz brezdna tuli in puhtí,
Zdaj brizgne, zdaj se vdere,
Kar bliža se pobere. V. K. k.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**